

תנו רבנן: מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו [עולת ראיה] לעזרה, ורצה לסמוך עליה ביום טוב.

הברו עליו תלמידי שמאי הזקן, אמרו לו: מה טיבה של בהמה זו? והם לא הבחינו בה אם היא זכר או נקבה, אלא התענינו לשאול לשם איזה קרבן הביאה.

אמר להם: נקבה היא בהמה זו, ואינה ראויה לקרבן עולה, ולזבחי שלמים הבאתיה.

ומותר לשנות מפני דרכי שלום. ולא רצה הלל לומר להם את האמת, שהוא מביאה לשיטתו, שעולת ראייה קריבה גם ביום טוב.

כשכש להם בזנבה, כדי להטעותן, שיהיו סבורים שמראה להן שהיא נקיבה, והלכו להם.

ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל, שהרי הודה להם הלל שהוא עצמו אינו מביא עולת ראייה ביום טוב אלא רק שלמים. ובקשו בית שמאי לקבוע הלכה כמותן.

והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו, שהיה יודע שהלכה במחלוקת זו היא כבית הלל.

ושלח והביא את כל צאן קדר [מעולים] כ-ב שבירושלים, והעמידן בעזרה, ואמר: כל מי שרוצה לסמוך היום ביום טוב על עולת ראייה — יבא ויסמוך, ויקריב אותה לעולת ראייתו.

ואותו היום גברה ידן של בית הלל, וקבעו הלכה כמותן. ולא היה שם אדם שערער בדבר כלום.

ואם תפרוך על הלימוד במה מצינו מעולת חובה, מה לעולת חובה שכן כליל, יש לומר שלמי נדבה יוכיחו, שאינם כליל, ויש בהם סמיכה.

ועתה דנה הגמרא בדבר רבי יצחק: וכי סברי בית שמאי ששלמי חובה לא בעו סמיכה?

והתניא, אמר רבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה בשלמי חובה שצריך לעשותה.

על מה נחלקו — על הכלל ש"תכף לסמיכה שחיטה".

שבית שמאי אומרים: אינו צריך לשחוט תכף ומיד לאחר הסמיכה, אלא יכול לסמוך מערב יום טוב, ולשחוט למחרת ביום טוב.

ובית הלל אומרים: צריך לשחוט תכף ומיד לאחר הסמיכה, ולכן אינו יכול לסמוך מערב יום טוב, אלא סומך ביום טוב.

הרי שהברייתא סוברת בניגוד לדעת רבי יצחק, ולדעת התנא בברייתא לבית שמאי כן סומכים על שלמי חובה.

ומשנינן: הוא רבי יצחק הסובר שלפי בית שמאי אין סומכים על שלמי חובה, דאמר — כי האי תנא בברייתא, הסובר כמותו:

דתניא, אמר רבי יוסי ברבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על "תכף לסמיכה שחיטה" — שצריך.

על מה נחלקו — על הסמיכה בשלמי חובה עצמה.

שבית שמאי אומרים: אינו צריך לסמוך על שלמי חובה. ובית הלל אומרים: צריך.

שוב היה מעשה, לאחר אותו מעשה שנקבעה הלכה כבית הלל, בתלמיד אחד מתלמידי בית הלל, שהביא עולתו לעזרה ביום טוב כדי לסמוך עליה ולהקריבה.

מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: מה זו סמיכה, שאתה בא לחלוק עלינו? — אמר לו באותו מענה לשון: מה זו שתיקה?! הרי היה לך לשתוק!

שתקו בנוזפה בגערה, והלך לו התלמיד מבית שמאי כשהוא נזוף.

אמר אביי: הלכך, למדנו מסגנון הדיבור בויוכו שהיה בין תלמיד בית שמאי לתלמיד בית הלל, כי האי צורבא מרבנן דאמר ליה חבריה מלתא, שאמר לו חבריו דבר נזיפה, לא להדר ליה מלתא טפי שלא יחזיר לו באמירה יותר חריפה ממאי דאמר ליה חבריה.

והראיה: דאיהו אמר ליה "מה זו סמיכה", וקא מהדר ליה: "מה זו שתיקה". שענהו באותו מענה לשון, ולא ענה לו בלשון חריפה יותר.

ועתה חוזרת הגמרא לבאר את המחלוקת בין בית שמאי ובית הלל האם עולת ראיה קריבה ביום טוב:

תניא: אמרו להם בית הלל לבית שמאי: ומה בשבת, במקום שאסור לצורך הדיוט לעשות בו כל מלאכה — מותר להקריב בה קרבן ציבור לגבוה.

יום טוב, שהוא מקום שמוותר לעשות בו כל צד של צרכי אכילה לצורך הדיוט — אינו דין שיהיה מותר לעשות בו כל צד של צרכי

"אכילת מזבח", ולהקריב בו אפילו עולת ראיה לגבוה!

אמרו להם בית שמאי: נדרים ונדבות ביום טוב יוכיחו: שאף על גב שיום טוב הרי הוא מקום המותר לעשות בו צרכי הדיוט. ובכל אופן אסור להביא בו, גם לדבריכם, נדרים ונדבות לגבוה.

אמרו להם בית הלל: מה לנדרים ונדבות — שכן אין קבוע להם זמן, ויכולים להביאם למחר, תאמר בעולת ראיה — שקבוע לה זמן.

אמרו להם בית שמאי: אף זו עולת ראיה אין קבוע לה זמן דוקא ביום טוב, שהרי אפשר להביאה מחר, בחול המועד!

והביאו בית שמאי ראיה לדבריהם מהא דתנן במסכת חגיגה [ט א]:

מי שלא חג ביום טוב ראשון של חג, שלא הביא בו עולת ראיה וחגיגה — חונג וחולך ומביא קרבן עולת ראיה ושלמי חגיגה כל הרגל כולו, וגם ביום טוב האחרון של חג.

אמרו להם בית הלל: אף זו, עולת ראיה קבוע לה זמן, ולכן היא צריכה לבוא אפילו ביום טוב ראשון של חג.

דתנן: אם עבר הרגל ולא חג, שלא הביא במשך הרגל את עולת הראיה ושלמי החגיגה, אינו חייב באחריותו. דהיינו, אינו חייב לתקן את מה שהחסיר כי אינו יכול לתקן זאת אחר הרגל.

וכיון שיש לעולת ראיה זמן קצוב של הרגל, יש להתיר להביאו גם ביום טוב, כי יש

לחוש שמא יפגע או יאנס בהמשך הרגל, ולא יוכל להביא אחר הרגל.

אמרו להם בית שמאי: והלא כבר נאמר מיעוט ביום טוב "הוא לבדו יעשה לכם". ולמדנו מכאן: "לכם", לצרככם — ולא קרבן שהוא לצורך גבוה!

אמרו להם בית הלל: והלא כבר נאמר "וחגותם אותו חג לה'". ויש לנו ללמוד ממנו: "לה" — כל דצריך לעשות לצורך ה', דהיינו מותר לעשותו ביום טוב.

ושמא תאמרו: אם כן, מה תלמוד לומר "לכם"?

בא הכתוב למעט: "לכם" — ולא לנכריים.

וכן ממעט הכתוב "לכם" — ולא לכלבים!

אבא שאול אומר לטענת הקל וחומר של בית הלל בלשון אחרת:

ומה בשבת, שהיא מקום שכירתך סתומה, שאין לבשל בכירה בשבת דבר, כירת רבך, המזבח של הקב"ה, פתוחה להקריב בה קרבן.

יום טוב שהוא במקום שכירתך פתוחה, לבשל בו לצורךך — אינו דין שכירת רבך תהיה פתוחה להקריב עליו קרבן עולת ראה!

וכן הוא בדין, שכך צריך להיות, כדי שלא יהא שולחנך מלא, ושולחן רבך ריקן.

ומבארין: במאי קא מפלגי תנא קמא ואבא

שאול, שהעמידו את הויכוח והטענות בין בית שמאי לבית הלל, בצורה שונה?

מר, אבא שאול, שלא אמר "אמרו להם בית שמאי לבית הלל נדרים ונדבות יוכיחו שאינם קרבים ביום טוב", היות שפבר כי אכן נדרים ונדבות כן קרביין ביום טוב.

ומר תנא קמא פבר שאין קרביין ביום טוב, ולכן הוכיחו בית שמאי לבית הלל מנדרים ונדבות.

אמר רב הונא: לדברי תנא קמא האומר נדרים ונדבות אין קרביין ביום טוב — לא תימא שמדאורייתא מחזא חזו, שראויים הם להקריב מן התורה מדרשת "לה" כל לה', ורק רבנן הוא דגזרי בהו שלא להקריבם ביום טוב, מחמת גזירה שמא ישהה אדם להביא את נדריו ונדבותיו עד המועד, כדי שיהיה לו בשר לאכול במועד בעלותו לרגל. ואז יתכן שיארע לו אונס, שלא יוכל לבוא ולהקריבם, ויעבור על "בל תאחר", שהוא האיסור באיחור של הבאת קרבנותיו.

אלא אפילו מדאורייתא — נמי לא חזו להביאן ביום טוב, שאינן בכלל "לה", שהפסוק הזה מדבר רק בקרבנות שזמנם קבוע למועד עצמו [כמו "וחגותם", שהוא קרבן חגיגה, אשר זמנה קבוע למועד עצמו].

והראיה: דהא שתי הלחם, דחובת היום של חג שבועות נינהו, והן אינן באות לפני המועד, וממילא ליבא למגזר בהן שמא ישהה את אפייתן, שהרי אינו חייב קודם לרגל לאפותן [כמו שהיה מקום לגזור בנדרים ובנדבות], ובכל זאת אפיית שתי הלחם צריכה להעשות אך ורק מערב יום

טוב, היות והאפיה שלהן לא נקבעה ליום טוב, ואפשר לעשותה גם מערב יום טוב. ואפייתן אינה דומה לשחיטת קרבן חגיגה, שזמנה הוא אך ורק במועד עצמו, ולא קודם לו.

ולכן אינו דוחה אפיית שתי הלחם, לא את השבת ולא את יום טוב. וכן הוא הדין בנדרים ונדבות שאפשר להקריבם גם בערב יום טוב.

איבעיא להו: לדברי האומר נדרים ונדבות אין קרבין ביום טוב, אם עבר ושחט — מאי דינו של הקרבן, האם יכול לזרוק דמו ביום טוב?

רבא אמר: זורק את הדם, בתנאי שהבשר נמצא, וזריקת הדם מועילה על מנת כדי להתיר בשר באכילה, ולכן היא צורך יום טוב. אך אם נאבד הבשר או נטמא, ואין אוכלים אותו, אין לזרוק את דמו, שאין בכך צורך יום טוב.

רבה בר רב הונא אמר: זורק את הדם על מנת כדי שיוכל להקטיר אימורין לערב.

ומבאר הגמרא: מאי בינייהו למעשה?

איכא בינייהו אם נטמא בשר או שאבד.

לרבא לא זריק, כיון שלדעתו יש בזריקת הדם שלא לצורך יום טוב משום גזירת "שבות".

לרבה בר רב הונא — זריק.

מיתיבי לרבה בר רב הונא מהא דתניא:

כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, ואין יוצאין בהם ידי חובה, אך הם כשרים

להקרבה, או ששחטן בין לפני זמנן לפני העצרת, בין לאחר זמנן, לאחר העצרת — הדם יזרק, והבשר יאכל.

ואם היתה שבת — לא יזרוק, לפי שאין בזריקת הדם צורך השבת, שהרי אסור לבשל ולצלוח אותם בשבת, ואין יכול לאכול את הבשר בשבת.

ואם זרק בדיעבד את הדם בשבת — **הורצה** כא-א הקרבן, על מנת כדי שיוכל להקטיר את האימורין לערב.

ומוכיחה הגמרא: רק אם זרק את הדם בדיעבד, שלא בא להמלך אם לעשות זאת, אין יכול הוא להקטיר אימוריו לערב וירצה הקרבן.

אבל **לכתחלה — לא יזרוק** את הדם בשבת, היות ואין יכול לאכול את הבשר בשבת, ואין זריקת הדם צורך השבת. אלא, יפסל הקרבן כיון שלא נזרק דמו ביום.

בשלמא לרבא — ניהא.

אלא לרבה בר רב הונא — קשיא!

ומסקינן: קשיא.

ואיבעית אימא: שאני "שבות שבת" [הגזירה מדרבנן, הנקראת "שבות", שלא לזרוק דם בשבת שלא לצורך השבת] שיש להחמיר בה יותר מ"שבות יום טוב".

בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא: בהמה שהיא חציה של נכרי וחציה של ישראל — מהו לשחטה ביום טוב?

אמר ליה: מותר.